

СТАНОВИЩЕ

по процедура за заемане на академична длъжност „Доцент“ в област на висше образование **2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, научна специалност „Теория и практика на превода (специализиран и конферентен превод от и на английски език)“**

Кандидат: **гл. ас. д-р Иванка Славчова Сакарева**, ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград, Филологически факултет

Член на Научно жури: доц. д-р Росица Филипова Ишпекова, катедра „Англицистика и американистика“, ФКНФ, СУ „Св. Климент Охридски“, София

1. Общи бележки

Настоящото становище ми е възложено на 14 септември 2023г. на заседание на Научно жури, назначено със заповед № 1280 от 28.08. 2023 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград проф. д-р Борислав Юруков. Изготвено е в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане, а също така и с Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград и решение на Факултетния съвет на Филологически факултет, протокол № 6 от 4.07. 2023 г.

Конкурсът за доцент по професионално направление 2.1 Филология („Теория и практика на превода (специализиран и конферентен превод от и на английски език)“) е обявен в ДВ бр. 57 от 2023 г., В съответния срок молба за участие е подала единствен кандидат гл. ас. д-р Иванка Славчова Сакарева, която е допусната за участие в конкурса. Тя е представила за участието си 1 монография, 10 публикации, 4 учебни помагала и 1 речник. Кандидатът е предоставила и останалите изискуеми материали и документи, които отговарят на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане, а така също и на Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград.

Иванка Славчова Сакарева завършва ЮЗУ “Н.Рилски”, Благоевград, специалност Приложна лингвистика с английски и немски, Английска филология –бакалавърска степен през 2003г. През 2010г. завършва магистърска степен в ЮЗУ “Н.Рилски”, Благоевград, специалност: Английска филология. Гл. ас. д-р Иванка Славчова Сакарева е доказан специалист и уважаван колега във Филологическия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград. През периода 2006 – 2010 г. е била асистент по английски език. През периода септември, 2010-2011 е била старши асистент по английски език, а от 04.09.2017г. - до момента е главен асистент и доктор по английски език. През септември 2017 г. успешно защитава докторска дисертация на тема *Equivalence issues in translating some documents from Bulgarian into English (powers of attorney and declarations)* („Проблеми при превода на пълномощни и декларации от български на английски език“), който е първият опит за осъществяване на интердисциплинарно изследване върху проблемите на специализирания превод на правни термини на конкретни юридически документи в областта на имотното право,

а именно – на нотариални актове, пълномощни и декларации от български на английски език и става доктор по юридически английски.

2. Преподавателска дейност на кандидата

Гл. ас. д-р Иванка Славчова Сакарева има дългогодишна и богата преподавателска дейност в ЮЗУ “Н.Рилски”, Благоевград. Започва като хоноруван асистент в периода септември, 2003 – март, 2006 като води упражнения по практически английски и специализиран превод. През периода април – юни, 2010 взема участие в проект: „Повишаване квалификацията на служителите и преподаватели във висшите училища“ и е преподавател по английски език. През периода март, 2006 - 2010 като асистент по английски език води упражнения по практически английски и специализиран превод. През периода септември, 2010-2011 като старши асистент по английски език води упражнения по специализиран превод, устен превод, и писмен превод. През периода септември 2011 – септември 2015 г. като главен асистент по английски език води упражнения и лекции по специализиран превод, устен превод, писмен превод и академичен английски език. От септември 2017г. до момента като главен асистент и доктор по юридически английски език води упражнения и лекции по специализиран превод, устен превод, писмен превод, академичен английски език, бизнес английски език и история на превода. Била е и лектор в чуждестранни университети - Университет Биелско-Бяла, гр.Биелско-Бяла, Полша и Университет Манчестър, Обединеното Кралство. Многократно е участвала и в преподавателски обмен по Еразъм +. Това е значителна по обем преподавателска дейност, която безспорно ангажира голяма част от времето на кандидата.

3. Публикационна дейност на кандидата

Гл. ас. д-р Иванка Славчова Сакарева е представила за участието си в конкурса за доцент 1 монография, 10 публикации, 4 учебни помагала и 1 речник. Монографията **Conference Interpreting from a Neurolinguistic Perspective** е първи опит в България за изследване на състоянието на устния преводач по време на превод чрез Биологична обратна връзка (Биофийдбек) в сравнителен анализ между консекутивен и симултанен превод. Книгата обобщава проведеното изследване на стреса и тревожността, изпитани от двадесет студенти по време на консекутивен и симултанен превод. В сравнение с консекутивния превод се установява, че симултанният превод води до по-високо ниво на кожно-галванична проводимост, което показва по-високо общо ниво на стрес и обща тревожност, като се има предвид, че в човешкия мозък тревожността като лична черта и моментната тревожност на състоянието (стрес) са подредени по различен начин. Получените данни ще дадат основа за установяване на значимостта на стресорите като предиктори на ефективни интерпретации. Данните от проведеното изследване демонстрират важността на стресовите фактори като предиктори за успешните преводи. Биологичната обратна връзка (Биофийдбек) включва техники, които могат да помогнат на устните преводачи да "управляват" стреса си ефективно, и да осъзнаят, че устният превод е психофизическо преживяване, което изисква пълноценно ангажиране на ума и тялото. Резултатите от изследването представляват значителен принос не само към теорията на устния превод, но и към теорията на превода, към анализа на стреса и към продуктивността и ефективността на устния преводач, използвайки специализирано оборудване и инструменти, т.е. кабина за устен превод и софтуер. Особено важен е фактът, че на базата на получените резултати от измерванията и изследванията могат да се разработят индивидуални протоколи за намаляване

на стреса и тревожността у симултанните преводачи като развитие на умения за мониторинг и самоконтрол на базисни соматични процеси - правилно говорно дишане, сърдечна дейност, пулс, и температура на крайници чрез прилагане на метода за биологична обратна връзка (БОВ). Не на последно място трябва да се отбележи, че проведеното изследване е от комплексно естество, предметът му е не само в интердисциплинарен контекст, представляващ пресечна точка между теорията на превода, изследванията на устния превод, лингвистиката, физиологията, психологията и невролингвистиката, но и от мултидисциплинарен характер, защото съчетава всички тези дисциплини в преследване на общата цел на изследването.

Работата на д-р Иванка Сакарева като преподавател по специализиран и устен превод (английски и български език) и като заклет преводач в областта на превода на правни документи – основно нотариални актове, пълномощни, декларации проличава и в научните статии, които е публикувала. Те засягат проблемите при превода на юридически документи, включително проблемите при намиране на еквиваленти при превода от български на английски, като авторката формулира насоки към преводачите на специализирани текстове за постигане на преводи с възможно най-висока еквивалентност и предлага алгоритъм за проверка на семантичната и текстуална еквивалентност и модел за анализ на термини. Други въпроси третирани в статиите са прилагането на електронни инструменти при преподаването на специализиран превод, както и стресът като основен фактор при симултанния превод. Не на последно място трябва да се отбележи и краткия речник на термините, колокациите, фразите и абревиатури, използвани в различни юридически документи, който представлява успешен опит да се внесе известна систематичност в досегашния хаотичен избор на преводни еквиваленти от страна на студентите, но и не само, тъй като разнороден при избора на преводна терминология, особено от български на английски език, се наблюдава и при преводачи с дългогодишен опит.

4. Отражение на публикациите на кандидата

Публикационната дейност на д-р Иванка Сакарева е намерила отражение в 15 цитирания.

5. Проектна дейност на кандидата

Д-р Иванка Сакарева е участвала и в 13 проекта в периода 2007-2023 г. Сред тях следва да се отбележат проектите, в които е била ръководител на проекта, именно „Изграждане и развитие на научен потенциал в областта на филологическото познание, ЮЗУ „Н.Рилски“ през 2020 г. и тези, в които е била съавтор и координатор – „Подходи и техники при симултанен и консекутивен превод на специализирани текстове от/на английски и български език и видовете грешки, допускани в преводаческия процес“, ЮЗУ „Н.Рилски“ в периода 2021 – 2022 г. и „Конферентният превод от невролингвистична перспектива: неврофизиологичен статус на преводача и качество на езиковата продукция в процеса на работа“, ЮЗУ „Н.Рилски“ в периода 2022-2023 г. И не на последно място трябва да се отбележи и участието ѝ в проект „Иновативно образование в хуманитарни и социални науки чрез цифрова трансформация и модернизация на учебните програми във Великотърновския университет "Св. св. Кирил и Методий", Софийския университет "Св. Климент Охридски", Югозападния университет "Неофит Рилски" и Техническият университет в Габрово в партньорство с чуждестранни университети от Гърция, Полша и Румъния”, финансиран по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014 – 2020 г, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз.

6. Заключение

Гл. ас. д-р Иванка Славчова Сакарева е изявен учен и преподавател, признат сред широк кръг от чуждестранни и български специалисти в областта на специализирания и конферентния превод от и на английски език. Направеният анализ на представените от нея документи и материали за участие в конкурса показва, че те напълно отговарят на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане, Анализът и на Справката за изпълнението на минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ показва, че кандидатът не само отговаря, но дори и надвишава тези изисквания. Този неоспорим факт, научните приноси в областта на теорията и практиката на превода, както и личната ми убеденост, ми дават основание да препоръчам на членовете на Научното жури да изберат гл. ас. д-р Иванка Славчова Сакарева на академичната длъжност „доцент” по професионално направление 2.1 Филология („Теория и практика на превода (специализиран и конферентен превод от и на английски език)).

доц. д-р Росица Ишпекова

EVALUATIVE OUTLOOK

Concerning the competition for the academic position of “associate professor” in professional field 2.1 Philology “Theory and Practice of translation (specialized translation and conference interpreting from and into English)”

Candidate: Chief assistant professor Ivanka Slavchova Sakareva, PhD, Neofit Rilski Southwest University of Blagoevgrad. Faculty of Philology

Member of the Scientific Jury: Assoc. prof. Rositsa Filipova Ishpekova, PhD, Department of English and American Studies, Faculty of Classical and Modern Languages, St. Kliment Ohridski University of Sofia

1. General notes

This evaluative outlook was assigned to me at a meeting of the Scientific Jury on 14 September 2023, appointed by order № 1280 от 28.08. 2023 of the Rector of the Neofit Rilski Southwest University of Blagoevgrad Prof. Dr. Borislav Yurukov. It was prepared in accordance with the requirements of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Rules for its Implementation, as well as the Internal Rules for Academic Development in the Neofit Rilski Southwest University of Blagoevgrad and decision of the Faculty Council of the Faculty of Philology, protocol № 6 от 4.07. 2023.

The competition for associate professor in professional field 2.1 Philology (“Theory and Practice of translation (specialized translation and conference interpreting from and into English)” was announced in the State Gazette, № 57, 2023. In the relevant period, a single candidate, chief assistant professor Ivanka Slavchova Sakareva, PhD, submitted an application for participation in the competition. She has submitted 1 monograph, 10 publications, 4 teaching aids and 1 dictionary for her participation. The candidate has also provided the other required materials and documents that meet the requirements of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Rules for its Implementation, as well as the Internal Rules for Academic Development in the Neofit Rilski Southwest University of Blagoevgrad.

Ivanka Slavchova Sakareva graduated the Neofit Rilski Southwest University of Blagoevgrad, the Applied Linguistics with English and German major, English Philology – BA degree in 2003. In 2010 she graduated a MA major English Philology in the Neofit Rilski Southwest University of Blagoevgrad. Chief assistant professor Ivanka Slavchova Sakareva, PhD, is a well-established specialist and respected colleague at the Faculty of Philology at the Neofit Rilski Southwest University of Blagoevgrad. In the period 2006-2010 she was an assistant professor in English. In the period September 2010 – 2011 senior assistant professor in English and since 04.09.2017 till now she is chief assistant professor and PhD in English. In September 2017 she successfully defended a PhD dissertation on the topic “Equivalence issues in translating some documents from Bulgarian into English (powers of attorney and declarations,” which is the first attempt to conduct an interdisciplinary study on the problems of specialized translation of legal terms of concrete legal documents in the sphere of property law, namely – title deeds, powers of attorney and declarations into English and she became a PhD in legal English.

2. Teaching activity of the candidate

Chief assistant professor Ivanka Slavchova Sakareva, PhD, has a long-standing and rich teaching activity in the Neofit Rilski Southwest University of Blagoevgrad. She started as a part-time assistant professor in the period September 2003 – March 2006, teaching in the practical English and specialized translation seminars. In the period April – June 2010 she participated in a project “Raising the qualification of employees and academic lecturers in the schools of higher education” and was an academic lecturer in English. In the period March 2006 – 2010 as an assistant professor in English she had seminars in practical English and specialized translation. In the period September 2010 – 2011 as a senior assistant professor in English she taught in seminars in specialized translation, interpreting and written translation. In the period September 2011 – September 2015 as a senior lecturer in English she taught specialized translation, interpreting, written translation and academic English. Since September 2017 till now as a chief assistant professor and PhD in legal English she teaches in seminars and lectures in specialized translation, interpreting, written translation, academic English, business English and history of translation. She has been lecturer at foreign universities – Bielsko Biala University in Poland, and Manchester University in the United Kingdom. She has participated in the Erasmus+ teacher’s exchange more than once. This is a significant amount of teaching activity, which undoubtedly involves a large part of the candidate’s time.

3. Publication activity of the candidate

Chief assistant professor Ivanka Sakareva, PhD, has submitted 1 monograph, 10 publications, 4 teaching aids and 1 dictionary. The monograph **Conference Interpreting from a Neurolinguistic Perspective** is the first attempt in Bulgaria to study the emotional state of the interpreter during interpreting through a biological feedback (Bio-feedback) in a comparative analysis between consecutive and simultaneous interpreting. The book summarizes the conducted research on stress and anxiety experienced by 20 students during conference interpreting, both consecutive and simultaneous. When compared to consecutive interpretation, simultaneous interpreting was found to result in a higher level of skin galvanic conductance which indicates a higher overall level of stress and overall anxiety, having in mind that in the human brain, anxiety as a personal trait and momentary state anxiety (stress) are arranged differently. The obtained data will provide a basis for establishing the significance of stressors as predictors of effective interpretations. The data from the conducted research demonstrate the importance of stress factors as predictors of successful translations. The biological feedback includes techniques which can help the interpreters to “manage” their stress efficiently and to realize that interpreting is a psycho-physical experience which requires a full involvement of the mind and body. The results of the research represent a contribution not only to the theory of interpreting, but also to the theory of translation in general, to the analysis of stress and to the productivity and efficiency of the interpreter, using specialized equipment and instruments, a cabin for interpreting and software. Of particular importance is the fact that on the basis of the obtained results from the measurements and research, individual protocols can be developed to reduce stress and anxiety among simultaneous interpreters, such as the development of skills for monitoring and self-control of basic somatic processes such as correct speech breathing, heart activity, pulse, and temperature of the limbs by applying the biofeedback method (BF). Last but

not least, it should be noted that the described research is of a complex nature, as it can be deduced that its subject is not only of an interdisciplinary context, representing an intersection between translation theory, interpreting studies, linguistics, physiology, psychology, and neurolinguistics, but also of a multidisciplinary nature, because it combines all of these disciplines in pursuit of the overall objective of the study.

Ivanka Sakareva's work as an academic lecturer in specialized translation and interpreting (English and Bulgarian) and as a certified translator in the sphere of the translation of legal documents – mainly title deeds, powers of attorney and declarations is also revealed in the scientific articles she has published. They concern the problems of translating legal documents, including the problems encountered when trying to find equivalents in translating from Bulgarian into English, and the author formulates guidelines to the translators of specialized texts to achieve the highest degree of equivalence and offers an algorithm for checking the semantic and textual equivalence and a model for the analysis of terms. Other issues that the articles consider are the implementation of electronic tools when teaching specialized translation, and also stress as a basic factor in simultaneous interpreting. Last but not least the concise dictionary of terms, collocations, phrases and abbreviations used in different legal documents should be noted. It represents a successful attempt to introduce a certain systematicity in the currently chaotic choice of translation equivalents by the students, but not only, since translators with rich experience, particularly from Bulgarian into English, also show a tendency to use miscellaneous translation terms.

4. Academic coverage of the candidate's publications

A total of 15 citations of the candidate's publications are presented.

5. Project activity of the candidate

Ivanka Sakareva, PhD, has participated in 13 projects in the period 2007-2023. What should be highlighted among them is the projects in which she was head of the project, namely "Building and development of scientific potential in the sphere of philological knowledge", Neofit Rilski Southwest University of Blagoevgrad, 2020. And also those in which she was co-author and coordinator – "Approaches and techniques in simultaneous and consecutive interpreting of specialized texts from/into English and Bulgarian and the types of mistakes made in the process of translating", Neofit Rilski Southwest University of Blagoevgrad, in the period 2021 – 2022, and "Conference interpreting from a neurolinguistics perspective: neurophysiological status of the interpreter and quality of the language production in the process of work", Neofit Rilski Southwest University of Blagoevgrad, in the period 2022-2023. Last but not least, what should be noted is her participation in the project "Innovative education in humanitarian and social sciences through digital transformation and modernization of the study programs in the St. St. Cyril and Methodius University of Veliko Turnovo, St. Kliment Ohridski University of Sofia, The Neofit Rilski Southwest University of Blagoevgrad and the Technical University of Gabrovo in partnership with foreign universities from Greece, Poland and Romania," funded under the operational program "Science and Education for Smart Growth" 2014-2020, co-funded by the European Social Fund of the EU.

6. Conclusion

Chief assistant professor Ivanka Slavchova Sakareva, PhD is a distinguished scholar and lecturer, recognized among a wide range of foreign and Bulgarian specialists in the field of specialized and conference interpreting from and into English. The analysis of the documents and materials submitted by her for participation in the competition shows that they fully meet the requirements of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Rules for its Implementation. The analysis of the Report on the implementation of the minimum national requirements under Art. 2b of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria shows that the candidate not only meets, but even exceeds these requirements. This indisputable fact, the scientific contributions in the field of the theory and practice of translation, as well as my personal conviction, give me the reason to recommend to the members of the Scientific Jury to elect Chief assistant professor Ivanka Slavchova Sakareva, PhD to the academic position of “associate professor” in professional field 2.1 Philology “Theory and Practice of translation (specialized translation and conference interpreting from and into English)”.

Assoc. prof. Rositsa Ishpekova, PhD